Массе а мехкий пролетареш, вӀашагӀкхета!

серло

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГӀАЛГӀАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГӀАЛГӀАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕН МИНИСТРИЙ СОВЕТЕН ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадуьл 1925 шера денз ◆ ШИНАРА, 12 ЯНВАРЬ, 1982 ШУ. ◆ № 5 (5571). ◆ Мах 3 кеп.

«Промавтоматика» НПО опытни завода механически цеха коллективо дика сий деш а лоархӀаш а ва къона токарь Блинов Владимир. Цо массала а шен нормаш 10—15 процент тӀехкхочушъйо, хӀьта ше арахеца продукци лакха дикал йолаш мара а ца йийтац.

СУРТА ТӀА: В Блинов.
З. БАТЧАЕВА сурт.

СИЙЛАХЬЧА ЮБИЛЕЙШТА НАКЪАДОЛХАШ

ТОРОНАШ ГУЧА А ЙОАХАШ

1982 шера дола Ленина орден лелаеча «Грознефть» объединене болхлой, инженерно-технически, Ӏилма балхахойн гӀулакхерча наьхен коллектива социалистически декхараш

КПСС XXVI съезда решенеш кхочушъеш объединене коллективо толаме чакхдаьккхар цхьайтталагӀа пятилетка хьалхара шу. Из да ерригачо предприятешен структурни подразделенешен леррагӀен де лерхӀачов тӀаберзабаьн баьчо балхах. XI пятилеткa чакхйоллаш хила дезачо мулашка ханал хьалхагӀа кхачара тюменски мехкдаьттахоша дӀайолаль ях дӀалхьарах хьахинар. «ХӀора балха дийнахьа хьадер дукхагӀа хилийта!», «ХӀора скважинагара ма могга дукхагӀа мехкдаьтта даккхара — болхлой эстафета!», «Ханал хьалха хьалдергда — ханал хьалха карадерзадергда!», «Мехкдаьтта скважинаш — потока тӀа!» — шу деллегӀа дӀайнхьар производства торонаш лахаран царех пайда эцаран, къахьега ма овсарле айяра, техниках, оборудованех, материальни доагора-энергетически ресурсех дикагӀа пайда эцара тӀехьара социалистически ях.

Яхье хьалха йоагӀа «Старогрознефть» НГДУ, «Грознефтегаз» НГДУ, Грозненски Старогрозненски УБР, Ташкалински УТТ коллективаш. Керттерча профессей 35 бригада, 1200 совгӀча производстве хьалхалаттараша рапорташ делар 1981 шера планаши социалистически декхараши ханал хьалха кхоачашдарах.

«Грознефть» коллективо республике дӀайолайнр СССР хьаль 60 шу дизаран Нохч-ГӀалгӀай автономе 60 шу дизаран даха ма доагӀара накъадахар тӀехьара ях.

Объединене болхлоша, инженерно технически, Ӏилма балхахошен гӀулакхерча нахен. КПСС ЦК ноябрьски (1981 ш.) Пленума решенешца Пленуме КПСС ЦК Генеральни секретара, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатела нов. Л. И. Брежнева даьча къамаьлацарча положенешцен выводашцен хьалхле а лелаеш 1982 шера тӀаэц укх лохера социалистически декхараш:

МЕХКДАЬТТА ДОАККХАЧА:

— предприятей балха эффективность айяра, чурча торонех пайда эцара, керда низамаш болх бе йолаллийтара, тӀоанашкара дукхагӀа мехкдаьтта даккхара, къахьегам вӀашгӀехьбоаккхалген производствана доал делген дӀахо тоадара чотагӀа мехкдаьттен гази янкхара задани ханал хьалха кхоачашъе, паччахьалкхен планал совгӀа 25 эзар тонн мехкдаьттен газоли конденсати, 9 миллион кубически метр мехкдаьттаца йоагӀа газ якха.

— кхы тӀа а 950 эзар сома маьха товарни продукци йоаха.

— СССР хьаль ди тӀаккхоачаш мехкдаьттен гази янкхара пятилетка шин шера план кхоачашъе;

— тӀоанашкара дукхагӀа мехкдаьтта даккхара керда методаш юкъейоалаяра болх Гойт-Корт яхача мехкдаьтта доаллача моттиге лакха давлени йола газ чуухийтилга. Старогрозненски Малгобекско-Вознесенски мехкдаьтта доаллача пар чуухийтилга, Старогрозненски участке щелочни заводнени елга дӀахо хьо, цу балхий чотагӀа 80 эзар тонн мехкдаьтта даккхда;

— керда техника, прогрессивни технологи юкъейоалаяра, организационно технически мероприятеш чакхъяхара лерда тӀа потребителашта 56 процента кӀезигагӀа йоапаш (1 миллион тоннал дукхагӀа) дикала ихьоагӀча группа мехкдаьтта дӀадахийта;

— вӀашагӀъиша мехкдаьттен гази дӀоахийтара система эргайоахаш тоаярен йоаш йола продукци кӀезигьярен мероприятеш юкъейоалаяра балхаш дӀахо де, цар чотагӀа мехкдаьттаца йоагӀача газа утилизаци елга 95 процентага кхоачилга Ӏалашде

БУРУВ ТОХАЧА:

— къахьегам вӀашгӀехьбоахилга дӀахо эргадоахаш тоадеш, мастераша А. Г. Мауса, В. Д. Шевцова, Н. М. Шу[illegible]ина, яхчар мулгаллеча хьалха латтача бригадий опытах шерра пайда эцаш бурув токара шера йоан ханал хьалха. 30 декабрь кхоачашъе [illegible] 1700 метр бурув тоха, царех 1000 метр [illegible]

— [illegible] планаца [illegible] 9 процент [illegible] цун чотагӀа планал совгӀа 2 скважина хьа[illegible]

— Аслово яхача майдан валанжин-верхнеюрски надсолеви отложенешка мехкдаьтта дип ха:

— СССР хьаль ди тӀаккхоачаш Гудермес яхача майдан тӀа лохерча мелашка буруо теха скважинаши Предгорненски майдан тӀа лакхерча мелашкара яраши тахкара шин шера задани чакхъякиха, керда майдаш: Сюрстын Бурунин-2-и тахкa йолаллийта;

— СССР хьаль 60 шу дизара сийна 29 буровой бригада декхар тӀаэц шин шера план 1982 шера 30 ноябрга кхачаш кхоачашъе.

ТРАНСПОРТАЦА ГӀУЛАКХ ДЕЧА:

— предприятешен структурни подразделенешен транспортен спецтехникан деррига тайпашца, дукхалга а дикалга а диллача, гӀулакх дара боарам айбелга Ӏалашде. Парк араллийтара коэффициент лакхъяра, йолаш йолча техниках дикагӀа пайда эцара, мовхьаш тӀадотташи Ӏодоассадеши транспорт кӀезигагӀа доаттаяра чотагӀа шера заданел совгӀа 200 эзар тонн мовхьаш дӀа-юха кхалба.

КОЛЛЕКТИВ СОЦИАЛЬНО ДЕГӀАНОАЛАЕЧА:

— шера 14311 квадратни метр цӀенош наха чудаха дӀадала.

— ханал хьалха, 27 декабре, пишлои-монтажни балхий шера йола программа кхоачашъе.

— производство лакха квалификаци йолча кадраша Ӏалашьяр дукха керда 850 болхло кийчде, производственно-технически дешара системен хаткъа университеташкен 2750 болхлочуни 2400 инженерно-технически балхахойн квалификаци лакхъе;

— гонахьара Ӏалам лорадара массаза а йоакхо е. Объекташ хьалъеш дохадаьча 280 га лаьттан рекультиваци е а из массаза а леладерашка дӀадала а.

ПРОИЗВОДСТВО ТЕХНИЧЕСКИ ЭРГАЙОАХАШ ТОАЕЧА:

— керда техника, прогрессивни технологи, къахьегам Ӏилман лерда тӀа вӀаштӀехьбаккхар юкъедоаладара организационни мероприятей комплекс чакхъяккха, цхьаиола эффективни Ӏилма-техкама разработкаш, изобретенеш, рационализаторски предложенеш юкъейоалае а цар чотагӀа шера 5.2 миллион сом экономически пайда бе а:

— организационно-технически мероприятеш кхоачашъяра, электроэнергех пайда эцилга тоадара, производствени оборудоване структура хувцара чотагӀа 1982 шера 8550 эзар киловатт-сахьат электроэнерги, 1000 тонн условни доагор, 4000 гигакалори йовхала энерги, 600 тонн доагона-смазочни материалаш кхое, Ӏаржача металлий проката 32,5 тонн кӀезигагӀа дӀаяхийта. Нохч-ГӀалгӀайчен автономе 60 шу дулаш 6500 тонн условни доагор, 2500 гигакалори йовхала энерги кхое

ГӀОННА БОЛА БОАХАМ ДЕГӀАБОАЛЛАБЕЧА:

— юрта боахама продукташ дукхагӀа яхара парте ЦК решени кхоачашъеш «Нефтяник» яхача совхозе планал совгӀа 100 центнер дулх даккха, хьайбаш тхоай доамъяраница Ӏалашде.

Объединене къахьегараша дӀахохьорьи «Краснодарнефтегаз» яхача производствени объединене коллективашцарен предприятешца-смежникашцарен — «СевКавнефтегазпереработкацара», «Грозтрубопроводстрой», «Грознефтегеофизика», яхача трестацара, Къулбаседа-Кавказски магистральни мехкдаьттапровода управленецара ях.

Социалистически декхараш дийца а дийца тӀаий цад «Грознефть» объединене партийно-боахама активе собране.

Дукха балха новатораш болаш моттиг я ТЭЦ-2. Царна юкъе а къаьстта дика лоархӀаш ва электромонтер Паненко Алексей Иванович. Поккха опыт а йолаш, шин болх дика ховш, производстве хьалхле лелаеш ва Паненко.

Цо сий деш лелаю коммунистически къахьегама ударник яха сийлен цӀи.

СУРТА ТӀА: А. Паненко.
З. БАТЧАЕВА сурт.

ДОАГӀАШ ДЕННА СОВГӀАТ

— Мишта саг ва шун бежа Ӏу Чеботаев Александр Федорович? — аьнна хаттар дича:

— Ӏалаьмате чӀоагӀа, къахьегама тӀера ва — йоп делар Сунженски района «Путь к коммунизму» колхола керттерча зоотехника. — Хьалхашка оттадаь декхар цо толамца кхоачашдергхиларах шеквала везаш хилац.

Сийлахь-боккха Даймехка тӀом болабалалехьа дар из. Дулха хьайбаш лелалара пах беэши вар цу хана ферма заведующи хинна Масленников Федор Васильевич. Къона Чеботаев Александра бӀарг тӀаттар цун. Ховш вар Масленников Чеботаев шин деша да йолаш тешаме саг волга.

— Дулха хьайбаш кхаба ра гӀулакх хьайна дӀатӀаэца раьза, ший хьо? — хьаттар Александр Федоровича

— Раьза ва, — жоп делар Александр Федоровича — Кхы мал хургва сона болх беш? — шин аргӀагӀа юха хаттар дир Александра

— ДикагӀа хургда, Александр, хьайца болх бергбола саг Ӏа Ӏайха хержача, — аьлар Масленникова

Цо аьннар дир Чеботаева. Шийца болх бе Колесников Александр хьаийцар цо. Цул а цхьана Сунженски дукъа тӀа дулха хьайбаш лелале вахар.

Шортта буц а йолаш дика яр цигара даьгӀенаш. Хьайбашта ма хулла дикагӀа Ӏуналде гӀерташ иза дӀакхоачар деш къахьийгар. Шу чакхдоалаш лаьрхӀача, гучадаьлар, хӀара хьайбана дийнахьен буси 910 грамм дулх тӀаккхетийташ хиннилга, хӀаьта план 500 грамм мара яцар

Цу толам баккхарах цхьацца эзар сом премеш елар Чеботаеннен Колесниковнен. Сийлахь - боккха Даймехка тӀом болабалалца хьинар кхы лох ца деш къахьийгар. ТӀем тӀа а дика даьнна лоацаш хилар. Цунна тешал ду Сийлен III-ча степена ордено, дукхача медалаша

Шавеча юха а цена Ӏуи болх хьаийцар Чеботаев Александра шин колхозе. ТӀем тӀа санна ше юхо ца веш къахьегаш хоамагӀа из хӀана а Хьаьнала болх барах массехказа Сийлен грамоташ тийнийан цунна, хӀаьта 1970 шера юбилейни медаль цул гӀехьагӀа шин шу даьнча Октябрьски революце орден елар. Цу сий доча къахьегамхочоа доагӀаш денна совгӀат да ур.

С. КОРАБЛИНОВ.

КПСС ОБКОМЕ

КИЛОВЗАЛАШТА НИКЪ БЕХКА

КПСС обкома бюрос къоастадаьд Нохч ГӀалгӀай «Плодосемгоспромхоз» зуламаш-лелададарах лолаь письмош гахкарах хьагучадаьнарех дола дош

ТӀайийцача соцам тӀа белгаллду, письмошка хоам баьма хиллара плодосемеводчески госпромхоза системе бахача нахагара соми кхмарадиш хьанйю порядок гӀожа телхаеш, закупочни квитанцеш харцахьа доахаш, кхыдола законаца доаца гӀулакхаш леладеш моттигаш хиннилга. Отчетни даннеш тӀа, бухгалтерски документаш тӀа аьнна да, масала, 1980 шера 539 эзар сома маьха бахача нахагара 770 тонн клубника ийцай. Юкъ-юкъе тохкам бича из культура хьачуспнача 1605 сагах дукхагӀбараш шоаш дага а лийца дӀаязбаь нах болга гучадаьлар. хӀаьта квитанцеш — харц хилар Закупцаш бокъонца яьйий хьежача промхоза Алхастински отделене 80,5 тонн ийцай аьнна яздаь хинна 560 квитанци бакъ хилаьзар. Цу тайпа хьал гучадаьлар кхыча отделенешка а

«Плодосемгоспромхоза» отчетни даннегӀа 242 тонн клубника ийцай Къулбаседа Кавказа лоалахарча автономни республикашка а Ставропольски крае а бахача нахагара Баьча тохкамо гучадаьккхар цхьайолча юрташка клубника вӀалла а ца хиннилга, хӀаьта кхыча юрташка «сдатчикаш» ба яхараш бахаш боацилга.

Дукхача шерашка «Плодосемгоспромхоз» яхача системе йолаш я дӀаченнача продукцех заготовителашна гӀолла мара Ӏалаьмате дукха ахча дӀа ца телаш йола харцахьара практика. Масала. Гроне яхача госпромхоза Алхастински отделене заготовитела Р. Булгучевас 1980 шера кулгкара хьаийцар 211 эзар сом ахча. Цо вӀашагӀъеллар продукци хьачуийю приемщикий шин сеть, хӀаьта царга гӀолла цхьаккха тӀахьожам а боацаш расчеташ а цир

Дукхача шерашка госпромхоза харцахьа яьхай къахьегамах йола отчетность, цуна уттаьяь сом ийдара кӀезигьеш йола планаш Цо тӀоро сийнай уж атта тӀехкхоачашъе, хӀаьта кулгал хоцца йолӀаш йоаца премеш 1980 шера балха итогегӀа госпромхоза директора Б. И. Угурчиевана еннай 910 сом керттерча зоотехника Е. Н. Пальцына — 750 сом, директора [illegible] Е. С. Тхора — 512 сом, керттерча бухгалтера Л. М. Медова — 600 сом премеш.

«Плодосемгоспромхоз» [illegible]

харааш хоржачен дӀанийсьечен гӀожа телхалий партийни принципаш. Кулгалленчи материально бехкенхамечен гӀулакхаш тӀа хьийбаьб хьалха шоай гий доадаь. тешам боацаш бола нах дукхагӀча хана — хьалха судаш ль хиннараш. Цар цхьаккха а бехк а ца беш паччахьалкхен кисе кулгаш кхуьдадаьд кредиташ дахийта доагӀача дӀадахийтара Госбанка Октябрьски отделенен республикански конторан тӀахьожам кӀоарга ца хиттабьидаь. ХӀаьта НГӀАССР-е гӀолларча РСФСР финансий Министерства тӀахьожама - ревизионни управлене еш хинна ревизеш во яьи. Цул совгӀа, цхьацца йола ревизораш госпромхозера бокъонца дола гӀулакхаш къайлаккхаьна гӀийртаб документаш харцахьа а доахаш

КПСС обкома бюрос принципиальни мах баьб цу гӀулакхий

Ахча дӀаахийтара тӀахьожам ца доаттабарах закупочни документаш харцахьа дахийтарах, паччахьалкхен дисциплина телха ярах, кхыйола нарушенеш хилийтарах бюрос лаьрхӀар Нохч-ГӀалгӀай «Плодосемгоспромхоза» директор Б. И. Угурчиев цу балха тӀа вита йиш йоацаш. НГӀАССР прокуратурана тӀадиллад госпромхозе заготовкай бокъонаш телхар а кхыдола зуламаш лар а массе а оагӀорахьара тахка а законе ма яххара бехке барш бехктоккхаме ола а. КПСС члена Б. И. Угурчиева партийни бехктоккхамах дола дош уголовни тохкам баь баьлча къастаде.

Бюрос республика финансий министр П. Н. Голешихин Госбанка республикански контора управляющи А. А. Вартанови декхарийла ваь ахча дӀадахийта дезача дӀадахийтара а сома заготовка яра бокъонаш лорачра а тӀехьара тӀахьожам чӀоагӀагӀа лоаттабе

НГӀАССР финансий министерства кулгалхочуна «Плодосемгоспромхозе» заготовкаш яра бокъонаш цӀенхаштта телхар къайлахаккхьийтаран ревизи цӀена ца яраз бехке барашта бе бӀагӀа дисциплинарни партийни бехк бак хиларах баь хоам тӀа иийцар [illegible]

НГӀАССР Министрий Совета тӀаделлад «Плодосемгоспромхоза» [illegible]

Дика чакхдоаккхаргда Ӏа

НИЙСЛУ ХАЛОНАШ ЭША А ЕШ

КПСС XXVI съезда репленеш чакхъяхара хьинар кхо ца деш къахьегача Назрановски маьхк еча завода коллективо толамс кхоачашъяьй шкъайтталагІча пятилетка хьалхарча шера план. Товарни продукци арахецара пачхьалкхен план 104,5 процент кхоачаш я ль, планах лаьрхІачул совгІа оаха ара а хийца маьхала яьккхай 58 эзар сом мах бола товарни продукци. Къахьегама овсарла лакхъяра ладани шиъ процент тІехкхоачашъяьй.

ХІаман кхом баран хьурмат даран тІехьа кьовсам лоаттабарах тха вІаштІехьдаьлар кхо тоин совгІа хьоар, 20 эзар киловатт-сахьат электроэнерги, 25 гигакалори йІовхала энерги кхое. Арахецача продукцега дІабода мах лохбарах духхьаз дІадахача шера цхьайтта бетта производствана бах шйда 5 эзар совгІа сом хилар.

Арахеца продукци во а яхаш летташ бахача нахагара ухаш дола кьахаташ лурчох хиннарел дикка кІезиг деллар. Хьалхарча шерашка дукха моттигаш нийслора маьхк бийда йисай е йоагалый яхаш. ХІанз уж саццa моттигаш чІоагІа кІезига нийслу.

Дукха халонаш хилар лурчох а соахка а предприятерча керттерча оборудованена ремонт е эзаш гІулакх нийсдаларца дувзадена. Техническі даькъе чІоагІа халача къалашка я тха завод. Предприяте дукха пенаш чакх ца доагІаш нийтІа да. Воча хьалаш тІа яр электросердал тела, силовой линеш, хинипровод, канализаци. Делхаш дола догІа Іочуухаш бар эхов, оборудовани, маьже ю кепаш, кхыяраш ацвр. Из деррига а чІоагІа Іаткъаш да продукце дикала. ЧІоагІа тха балха Іаткъаш гІулакх хилар заводера ФТЛ-2 яха кхо пийшк ха я йолаш, царна капитальни ремонт е эзаш хилар а.

ХІанз укх сахьате уж лакхе белгала мел даьха кхоачамбоацараш дІадаьха да. Ши пийшк керда хьаьй. Іалашъяьй маьхк еш йола кепаш, люлькаш, кхыяраш. Цул совгІа дІа а оттаьб болх бе йолаялийтай йиъ бод хьувш йолех кхоъ бод хедабеш йолеи машинаш, кхыяраш. Токах кхерам болаш мел йолча моттигашта изоляци яьй, мел хьа дІайхен шийлен хий хургйолаш. Іи хургйолаш гІулакх вІаштІехьдаьккхад.

КарагІдийнараши даьран дукха дале а де дезаш дараш а Іалаьмате дукха да. Доккхий декхараш да коллективана хьалхашкa латташ. Ишта чакхъяьккха эзаш я капитальни ремонт, хьаьлъяь акка эзаш я хьовла деш йола цех, тарашка доацаш дола хьоар лоаттаду складаш, керда оттае эзаш я вытяжной турба.

Цу гІулакхаша боагтІача дарамах болх байтац тхога, вІаштІехьдалийтац ма хетта дика маьхк арахеца, из йоалача ассортиментах хилийта. Цу гІулакхаша балха хо дукха эсхьа йоаяйт тхога. Вай республика бытовой гІулакхаш деча министерстверча подряди гІишлошъю организаци лоархІаш йолча спецСМУ, иштта № 7 йолча треста МУС-а кхоачашдац шоаш е деза гІишлон-монтажни балхаш. «Чечингремстрой» треста СпецСМУ коллектива бехкагІа лертІа дІабаха нийслолаш бац некашкара болх, вІаштІехьдалац производства культура лакха хилийта, хІанза аьлча но деш дола балхаш чІоагІа мела а лел, хІаьта уж керттера производства болх бешшехьа соца ца еш деш а.

Цхьа шуи ах шуи дизад из монтажни организаци пеланш боагІдаь. Керттерча корпуса кховна иттех бІоагІа дІаоттадаь ца йоалаш болх беши йола. Кхы а вогІа болх беш а № 7 йолча треста МУС, оборудовании вІашагІйоллара бола хана а тІехьа дІаболабаьбац, 128 эзар сома маьхка гІишлон монтажни балхаш дала оттаьь договор йоалашкха. Из гІулакх оаха массхкал хьоахадаид № 7 йолча треста нулгІадхоина, пхьакъда, цох хьахулаш хІама иц.

Уж лакхе белгалдаьла дезаш кьовстадича тха коллектива цоа кхоачарбар арахеца продукци дукха дикагІа хилийта, дІахо а продукци дикагІа хилийтара дола дешаш хан-ханнахьа къестаде.

Тха предприяте болхлой деррига гІулакхаш а шоаш бехкагІа цхьаккха тайпа кхоачамбоацар ца нийслуш лел аьлча а нийса хургдац. Арахеца продукци тоаенна лле а, массаза цхьан боараме йоацаш вогІа хулаш а нийслу из. Массаза а арахеца продукци дика хул аьнна хоадам боалляш ала йиш йолаш дац тхо.

БІарчча хьаййцача предприяте коллектив во яц. Массе а бола инженерно-техническі болхлой лаьрхІа юкъерси лакхерси образовани йолаш ба. Заводе дукхагІча даькъе къахьегаш бараш 30 шерага кхачалаца бола кагирхой ба. Предприяте болх беш ва нийс коммунистически къахьегама ударник, къоначa болхлоша маьхк йоттачун чоалхапе говзал йовийташ а Іомаеш а йола воркІ кагирхой хьехамча.

Завода коллективо чІоагІа лоархІаш а сийдеш а ба предприяте ветеран «Знак почета» яха ордени «За трудовую доблесть» яха медали лелаеш йола Хамчиева Билана Фадиман, маьхк йоттар Оздоева Люба, бод хьувр, касирхой хьехамча Чахкиева Райхьаит, маьхк йоттар Селимжанова Фая, къона болхлой Оздоева Рахьмат, Хамхоева Кусихан, МогушковгІар Лейлаи Зафуран, Барахоева Мадина, кхы дуккхабараш а. Дукха къона говзанчаш кхебаьб шийн балха говзал дІа а йовзийташ Мальсагова Іумари Соадос. Ше де лезаш дар диза кхоачаш а деш, иштта къахьегилга хьадех цо къонабарашкара в.

Заводе белгала а яьха чакхъяха лерхІаш я арахеца продукци дикагІа хилийтара йола мероприятеш. Уж кхоачашйича тха вІаштІехьдергда арахеца продукци дукха дикагІа хилийта. Керттердар да маьхк ятта кагирхой Іомабар. Цу гІулакха лаьрхІа, цар квалификаци лакхъяра йола курсаш хьайийллай оаха. Иштта кийчбу уж кхачан техникуме, институте деша отта. ДІадахача шера виъ болхлочо чакхъяьккхар кхачан техникум, хІанз цу техникуме кхоъ заочно дешаш ва. Кхачан промышленноста московски заочни институте деша оттара подкурсашка баха кийчлуш ба цхьаболла болхлой. ДуххьаIа дІадахача шера тайп-тайпарча профессех болх бергбола ткъо совгІа саг кийчвир оаха. Керттерча даькъе заводера беррнгача болхлой шиъ е кхы дукхагІа профессиш йолаш ба.

ДІахо йодача хана тха болх тоабара чІоагІа бокка лоархІам болаш да укх гаргарча хана дрожжаш кийчду отделени хьалъяра дешаш къоастадар. Цу гІулакхо дикагІа хулийтаргья оаха арахеца продукци. Хьалъяь а яьккха болх бе йолалийта эзаш я шоллагІйола мучной линии, вІашагІйохка эзаш я солеводомерни бочокаш.

Тха заводе хьалъеш латт хьовла дергдола цех. Из хьалъеш йола подрядни организаци я НохчІ-ГІалгІай АССР бытовой гІулакхаш деча министерствана чуйоагІаш йола Назрановски РСУ коллектив. Предприяте кІезига болх баьбац цо, маьхк ю завод юхаметтаоттасча цо дукха балхаш дарах а чІоагІа РСУ болхлошта барнол яхаш да тхо. Цар кхоачашде дезаш диса балхаш а дукха да. Оборудованена кІала йохка еза лардаш ехка баьинабац уж, цхьайола моттигаш йитай тхол дІакъовланза, цар хувца езаш я вытяжной турба, иштта кхыдараш. Тхо дог тийша да цар уж балхаш шийна хаинахьеи дикеи чакхдоахаргхиларах.

ХІанз укх сахьате оаха арахеца йоалаьй 800 грамм дозал дола маьхка булкаш. ХІанз дукха балхаш деш да тхо 400 грамм дозал дола кхы кІезигагІа дозал дола а маьхк арахецара тІехьа. Цо торо хулийтаргьи районе йоха чакх маьхка булочни изделеш да дикагІа Іалашйе.

Х. МЕСТОЕВ,
Назрановски маьхк еча завода директор.

«Итт шу совгІа ха я «Красный молот» яхача заводе коммунистически къахьегама ударник йолча Белых Зинаида Павловнас тонаралла болх бу. «ХІара балха дийнахьа хьадер дукхагІа хилийта!» яхаш девиз а йолаш яхь леладаршта юкъе а яха, цо массаза а шийн норма 15—20 процент тІехкхоачашъю.

СУРТА ТІА: З. Белых.

З. БАТЧАЕВА сурт.

Поккха балха опыт йолаш ва «Трансмаш» яхача заводе инструментальни участкера токарь коммунист Шелухин Виктор Николаевич.

КІезигагІа дале а ткъаь яхийтта шу хургда цо токара специальностах болх бу. ХІанз из шийн участке хиина а ца Іеш, заводе а дикагІа вола болхло лоархІаш во. Массаза а шийн норма тІехкхоачашъю цо, дукхаза а социалистически яхьа юкъе котало яьхай. Производства ветеран волча цо хьинаре дакъа лоац коллектива общественни вахаре а. Из участке партгрупорг ва.

СУРТА ТІА: В. Шелухин.

З. БАТЧАЕВА сурт.

С. П. Королева 75 шу дузаш

КЕРТТЕРЧА КОНСТРУКТОРА ОРБИТАШ

1982 шера 12 январе 75 шу дуз Сергей Павлович Королев — дунен тІа эггара хьалхарча саго лехкача космически кема конструктор вар.

Из ваьв Житомире, словесноста хьехархочун доазале. Сергей кІа шу даьлча дезал Одессе дІабахаб. Укхаза бесам белар цун авиацех. Королевар бахача гаьна йоацаш ва гидроавиационни отряд. КІаьнк хаддаза хьовшалгІа утар летчикаш болча.

1923 шера июне Украинаи Крымаи авиацеи фега лелярен Общества (ОАВУК) планеристий кружоке дешаш волаш Королев Сергея хьанир шийн хьалхара планер К-5. Цу хаьната кхаьчача цо ше литературах мара пайда ца эцаш Іомайир высши математикаи фега леларан разделий шинна мел эша зенеш, хІаьта 1924 шера деша вахар Киевски политехнически института аэромеханически отделене.

1929—1931 шерашка Королевна дайзар Циолковскеи Цандерeи балхаш, цар иделш эза а елар.

1931 шера вІашагІъеллар фегарча техника Общественни бюро Москверча группех цхьаниех реактивни лелам Іомабеш (ГИРД) оалар. 1932 шера Королев ГИРД начальникалла хьожаву. 1933 шера соцам тІаьи Московски ГИРД ленинградски Газодинамически лаборатореца вІашагІтохархи дунен тІа эггара хьалхара Реактивни Іилма-тохкама институт (РНИИ) хьалреи хьакъехьа. Королев хьожаву цу института начальника Іилма балха заместителалла. РНИИ юкъарчал доаваш Королева кулгал а деш чакхьаьккхар Іилма-тохкамий опытно-конструкторски балхийи шерра программа. Из чакхъяьлар цхьайолча баллистически тхъамош долча лехкачен ракеташта тохнам беши ракетни аппараташ тІа эггара хьалха саго сигала никъ барпеи. Уж полеташ йир 1940 шера Королева конструкцеха хьаьлча РП-318-1 яхача ракетоплана тІа летчика Федорова.

1942 шера Королева проектировани а ю Петлякова, Яковлева, Лавочкина конструкцей тІема самолеташ гІа ракетни ускорителаш оттаьра балхашта кулгал а ду. Ше тохк уж.

ТІом дІабаьннача хьалхарча шерашка Королева коллективо хьакхолл гаьна ухача жидкостни баллистически ракетий массехк тайпа. Цига пайда ийцар принципиально кердача конструктивни решенеех — дІакъаьста керттера даькъа, несущи доагора бакаш, бесстабилизаторни компоновочни схема. Эргайоахаш тоаю кхыча конструкторашa, Королева соратникаша увттаю системаш — управлене системаш, двигательни установкаш, радиотелеметрически система.

КОСМИЧЕСКИ ЛАГІАШ

1949 шера Королева хьалха а даьккха дІадоладу ракетий гІоица атмосфера лакхера тІоанаш тохкилга. Эксперименташ тІа-тІа дукхагІа хулар. Ракеташ тІа хьалъийдора хьайбаш, уж Лаьтта юхадоаладара тайп-тайпара варианташ а Іомаеш.

1950 шера оттаю хьалхарча искусственни спутника эскизни проект. Цул цхьа шу хьалха Байконур яха космодром хьалъе йолаю Королева дакъа лоац космодромана моттиг лохача, цун службашта планировка еча, проектни ладами оттаеча.

1957 шера августе Советски Союзо дІахьайкадир дунен тІа эггара хьалхара континенташта юкъера баллистически ракета хьаяьлга. Цул тІаьра тІа хьакхолл космически аппаратaш сигала яхийтара йола ракета. Ракета шийн тайпарча конструктивно-компоновочни схема торо елар тайп-тайпарча гІулакхашта дукхача шерашка цох пайда эца. ХІанз а цун модификаци гІулакх деш я «Союз» яха советски космически кемаш а дукха автоматически аппараташ а сигала ухийтача.

1957 шера 4 октябре шин лагІа долча ракета гІоица орбита тІа яьккхар дунен тІа эггара хьалхара Лаьттан искусственни спутник (ИСЗ) — Королева хьаьлр. 1957 шера 3 ноябре Советски Союзо сигала яхийтар жІали тІа а долаш йола шоллагІа искусственни спутник.

1958 шера орбита тІа яьккхар кхоалагІа ИСЗ. Космически лъсале тахкара аппаратура комплекс а йолаш бІарчча лаборатори яр из. Космически тохкамаш дара Королева оттаьча программага хьежжа цун конструкторски бюро йоалу саг сигала вахийтара спутник хьалра кийча е (цу хана «спутник» оалар цох, «кема» арга цох тІехьагІа Королева).

1958 — 1959 шерашка хьакхолл Бетта тІа тохкамаш дара йола планеташта юкъе лела эггара хьалхара автоматически станцеш. Уж сигала яхийтара ракета кхоалагІаІлагІа долаш хул. ХьатІакхоач «Бетта шу»: 1959 шера 2 январе «Луна-1» яха космически аппаратах шоллагІча космически сухалга а кхаьче, Беттаи юкъе гІолла дІа а гІой Маьлха спутник хул. 12 сентябре сигала йода «Луна-2». Цо Лаьтта-Бутт яха никъ а билла эггара хьалха Лаьттан спутника тІа йихьар вымпел. 4 октябре — керда старт: «Луна-4». Беттан го а баьккха, цун кхыча оагІой сурт а даьккха из Лаьтта Іодайтар.

1959 шу чакхдоалаш дІадолалу Марси Венереи тахкара йола автоматически планеташта юкъе лела станцеш хьалра проектни балхаш. Уж полеташ е йиш хургйолаш ракета тІа оттаду массаза доацача хьалашна болх бе беза — двигатель болх бе йолайолийт невесомосте, искусственни спутника орбита тІа диъ лагІа лагІа. «Венера-1» яха станци а йолаш эггара хьалха из ракета урагІаяхийтар 1961 шера 12 феврале.

Цу хана сихдаь деш да лехнаш дола космически кема хьадара балхаш.

Саг сигала вахалехьа пилот а воацаш пхиъ кема урагІа дахийтар: тІехьарча шинне тІа моделировани йир саг эггара хьалха сигала вахара программана. Королева боккха лоархІам болаш дар космически аппараташ тешаме хилар.

САГО ЛЕХКАШ ДОЛА КОСМИЧЕСКИ КЕМАШ

1961 шера 12 апрель. Керттерча конструктора старт — шийн вахарера керттера старт кхоана хул яхаш бийсана наб ца еш яьккхар. Из са хьувзаш вар, «бакъда нахага дІахайтацар, хІана аьлча цунна ховра шийгара хьал, ше дер шийна гонахьарчарна чІоагІа Іаткъаш долга. ХІаьта Королева де мел дезар дора балха цу тайпара боккха лоархІам бола, массаза ца хула хІамаш хІара дениа беча, вІаштІехьбаьккхача балхал эргаш хургдоацаш Королевна дика-м ховра уж минуташ исторически хургйолга.

1961 шера 12-ча апрелах малагІа ди хилар дерригача дунена хов. Гагарин Юре цІи цу сахьате массанена а дІаяьзар.

Гагарина тІехьа сигала вахар Титов Герман, ди-бийса даьккха а ца Іеш. Дукхачар йоахар кхо го мара ма баккхийта. Королева йоахар денбус никъ бе беза, хІаьта из бе безилгах вожаш теша а бир.

Цул тІехьагІа Николаева Андрияни Поповича Павелеи групповой полет. Королев тешаш вар таргарча орбиташка лела ши аппарат шоайла гарга йоалар дІахо хургйолча полеташта боккха лоархІам болаш долга. ХІаьта 1963 шера старт ю Быковски Валерен Терешкова Валентинан — эггара хьалхарча кхалсагокосмонавта.

Цхьаькха гІа — «Восход» яха дукха нах чухоша кема: космосе болх бара эш тайп-тайпара специалисташ бола экипаж. Цул тІехьагІа йийлача космосе воал Леонов Алексей. 1965 шера журналисташта хьалхашка ше тІеххьара къамаьл деш Королева аьлар монтажно-ремонтни балхаш дара космосе саг аравалар боккха лоархІам болаш да.

Цу шерашка Королева конструкторски бюро космонавтика дерригача лостамегІа балхаш ду: хьакхолл нІаьда Іохувша «Марсаш», «Венераш», «Бетташ». Бетта спутникаш, лаьттан юхера яьссаленаш тахкара йола «Космосаш», «Электронаш», «Молния» яха бувзама спутникаш. Цо кулгал деш ду «Союз» яха кема хьакхоллара проектни балхаш. Уж сигала тахка доладелар Королев венначул тІехьагІа 1967 шера.

Вовзаш волча шведски физика, Нобелевски преме лауреата Ханнес Альвина иштта ма1х бир Королева юкъедихьачун: «Королев Сергейна кхычарни карагІ мел даьнначул дукхагІа хІама карагІдаьлар космически бІаьшера боккъонца бакъдар а хинна дІаоттача».

С. П. Королева шІераца боккъонца ювзасина а лаьттан тІарча цивилизаце бІарчча зама. Адамлено хьакхеллача хІора космически аппаратaга массаза хургда цун гІулакхий дакъилг.

САГ

Королев шийгара а кхычаргара а хьадеха доагІар чІоагІа хьадехаш вар. ЧІоагІа, цкъаза гІожа хьадехар нахагара хьадеха доагІар. Шийна а кхычар а хан мах бора цо. чІоагІа пунктуальни вар.

Королев аьннача доаш долаш саг вар, цо ше аьннар ца деш моттиг хиннаяц, уж гІулакхаш доахкача кхычар сий дора. Цо нах чІоагІа лоархІар, цкъаза ше гІожа вале а. Ше нийса ца хилча сагага бехк ма баккхалахь ала эхь хетапар.

Королев шийн сий дар ловш вар, из дацар фуннагІа даь а кхычарца юкъе белгалвала, бІаргавайта, йоккхий званеш, совгІаташ, аьттонаш безаш хилар. Шийн сий дар ловш вар из массарел а хьалагІа ше сана кхы йоаца машина хьаярца, хала технически проблема къоастаярца.

Из массаза а лидер вар, ше мехка сий доаннхаргдолча лоархІамеча, халача гІулакха лидер.

Королева вахаре керттердар болх хиннабале а цун ха безам бар дукха дар. Из чІоагІа эрудировании а са паргІата доаккхаш къамаьл хьоца де ховш а саг вар.

ЧІоагІа аккуратни вар, барзкъа къердаш веце а, костюмаш хувцара тІера вавар, цо оалаш ма хиллара «кІаьда» — галстук йоадараш эзар.

СалаІа хацар, хІаьта кІиранденошка, шийна выходной ше дича, дукха наб йора. Сомавоалар, дешар, юха а дІатхьовсар.

Компане сакъерда ховра, безам а болаш халхавулар, ше хьаькъала ира а хулар кхычар юмора мах а бора.

Иштта дагавоагІа Королев Сергей Павлович цун доттагІашта, балха хиннача коллегашта.

Марина ИВАНОВА. (АПН).

СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ ИНТЕГРАЦИ ЧАКХЙОАЛАШ Я

ЭНЕРГЕТИКА, ДОАГОРА, БИЙДАЛА ДАЬКЪЕ ЦХЬАНА ГІУЛАКХАШ ЛЕЛАДАР

1978 шера СЭВ XXXII сесси тІайийцача 1990 шу тІекхаччалца йолча юкъе энергетика, доагора, бийдала даькъе цхьана гІулакхаш лелардара йолча шиъккхача хана лаьрхІача целевой программо чулоац 53 боккъоца оттаиь йоккхача масштаба мероприяти. Царех дукхагІьараш хІанз кхоачашъеи латт, хІаьта цхьайраш иккза кхоачашъяьй.

СЭВ XXXV сесси советски делегацена керте лаьттача СССР Министраш Совета Председатель Н. А. Тихонова белгал ма даьккхара интеграцена бухькамаш да СЭВ-ах доагІача мехкий халкъа болхам [illegible]

[illegible] раш хьадаьд йолча доагача социалистически мехкашна СССР гІоца 7,0 миллион КВТ энергетически ниалаш. Царца а 2,3 КВТ ниала бола АЭС, шера 8,1 миллион тонн чоин 0,5 миллион тонн бола ти арахеца, 5 миллион тонн мехкдаьтта чакхдоаккха, 10,2 миллион тонн кІор боакха, 1,0 миллион тонн цемент арахеца предприятеш. ХІанзалехьа хьалъяь йийнача электроэнергетически объекташ СЭВ гІа 1990 шу кхачІанхачалехьа СССР технически поякъостал ца СЭВ чуйоагІача кхыча мехкий территоре тІа хьалъе лерхІ программо [illegible]

[illegible] рам специализаци яь даькъа 10 процент долча.

СССР территоре тІа 1000 МВТ ниа бола Хмельницки Константиновски АЭС хьалъеча дакъа лацаргІа из ашача СЭВ чудоагІача мехкех хІараниена тергья 1000 шера юха тІа а 20—22 миллиард КВТ сахьат электроэнерги.

[illegible]

тонн энергетически кІор боахаргбац.

Шаькхача хана йолча целевой программа тІа лаьрхІа да СССР газ йоалача моттигашта разработка еш магистральни газопроводаш йохка ши цхьана гІулакхаш леладе. Цу тайпара цхьана даьча балхий хьалхара масал да «Союз» яха газопровод. Цу проводо чу гІолла шера 15,5 миллиард кубически метр газ кхоач СЭВ членаш долча мехкашка, цар пайда хиеза энергоресургай боарам 3 процент алкам а болхаш.

[illegible]

нологи. Из юкъейоалийча коксош ишний балха оссарле 30—40 процент [illegible].

Электроэнерги дукха кхоийта тарлуш да ЛЭП яха лакхача напряжение система хьалъе. Масала, Винница (СССР) — Альбертирша (ВНР) ЛЭП-750 [illegible]

Владимир ФРОЛОВ, [illegible]

(АПН)

ХЬИНАР ДОЛА АКТИВИСТ

[illegible] бусен управление партком секретарь Арутюнян Антонина Ивановна.

Дукха [illegible]

С. ШАБИЕВ

СОВГIАТАШ ДАЬКЪАЛА ХИЛДА ШУН!

(Чиестедоалар. Доладур 9-чу январе 1982 ш. араьлина газета 4-ча номер тIе).

«КЪАХЬЕГАМА ВЕТЕРАН» ЯХА МЕДАЛЬ КЪАХЬЕГАМХОШТА ЯЛАРАХ ДОЛА

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума
У К А З

Нохч-ГIалгIай гIишлон управлене гIолла:

Федотова Евдония Алексеевнана — ПЭО начальника заместитела.

Глущенко Иван Леонтьевича — НИС керттерча инженера.

Сакова Раиса Николаевнана — НИС йоккхагIйолча инженера.

Мусостова Лилия Георгиевнана — СДО йоккхагIйолча инженера.

«Монтажтермоизделия» яхача Грозненски СУ гIолла:

Никишина Татьяна Павловнана — болхлочоа.

Саакян Идея Григорьевнана — изолировщицана.

Мисакян Ася Мовсесовнана — мастера.

«Ставропольпромвентиляция» яхача треста Грозненски монтажни управлене гIолла:

Гусев Василий Алексеевича — пенсионера.

Парех Анатолий Иосифовича — мастера.

«Грозгипронефтехим» яхача институте гIолла:

Аронн Софья Минасовнана — уборщицана.

Белолипская Люся Аветисовна — йоккхагIйолча инженера.

Водиева Лидия Мироновнана — группа кулгалхочоа.

Кравцова Анжела Ивановнана — пенсионеркана.

Косинова Анастасия Афанасьевнана — уборщицана.

Клевцова Евгения Петровнана — НОТ группа кулгалхочоа.

Уланская Надежда Маркиановнана — уборщицана.

Цветова Таисия Прохоровнана — техничка.

Широкова Мария Петровнана — уборщицана.

Ягузова Маргарита Александровнана — керттерча технолога.

Кондитерски фабрике гIолла:

Гражданкина Мария Алексеевнана — йоккхагIйолча экономиста.

Льянова Эльджаркъий Марема — приемосдатчика.

«Кавэлектромонтаж» яхача треста монтажни управлене гIолла:

Чурилов Николай Харитоновича — монтажника.

Харченко Мария Михайловнана — маляра.

Нохч-ГIалгIай гIишлон управлене СМУ-9 гIолла:

Богословская Александра Никитичнана — штукатура.

Хрущева Александра Григорьевнана — каменщика.

Пожарни охрана управлене гIолла:

Колдова Валентина Спиридоновнана — уборщицана.

Дюкова Раиса Михайловнана — бухгалтера.

Новогрозненски ТЭЦ гIишлон управлене гIолла:

Башурина Мария Афанасьевнана — штукатура.

Киров Федор Кирилловича — газосварщика.

«Чечингремстрой» треста УДМС гIолла:

Бондаренко Антонина Георгиевнана — болхлочоа.

«Чечингражданпроект» яхача институте гIолла:

Краюшкина Тамара Николаевнана — группа кулгалхочоа.

НГIАССР Министрий Совета общественни кхачан управлене фабрике-кухне гIолла:

Бисиева Сабур Исаевнана — болхлочоа.

Малхбоалерча электрически сеташка гIолла:

Лукьянченко Екатерина Ивановнана — токара.

Грозненски радиотехнически завода специальни конструкторски бюро гIолла:

Горчханова ХьакIаьша Еленана — отдела начальника.

ГрозНИИ Iалма-тохкама институте гIолла:

Бардина Надежда Николаевнана — йоккхагIйолча лаборанта.

НГIАССР культура министерства ремпромбыткомбинате гIолла:

Емельянова Антонина Борисовнана — йоккхагIйолча бухгалтера.

«Грозгорпарикмахерские» яхача объединене гIолла:

Арзуманян Леон Даниловича — парикмахера.

Замбецкая Татьяна Григорьевнана — кассира.

Ручкина Маргарита Григорьевнана — парикмахера.

Силина Ольга Акимовнана — парикмахера.

Заводской РОВД вневедомственни охрана отделе гIолла:

Баев Иван Дмитриевича — бригадира.

Брянцева Ульяна Григорьевнана хьахочоа.

Калачева Лидия Федоровнана — контролера.

Левченко Алексей Алексеевича — хьахочоа.

Понаморенко Федосия Ивановнана — контролера.

Таши Просковья Константиновнана — контролера.

Усейнова Вера Ивановнана — контролера.

Усейнов Саттара — хьахочоа.

Филетова Антонина Петровнана — контролера.

Шумилина Валентина Яковлевнана — контролера.

Грозненски универмаге гIолла:

Арутюнова Ася Ароновнана — секце заведующена.

Анишин Александр Александровича — техника.

Виноградова Лидия Ивановнана — секце заведующена.

Золотова Нина Владимировнана — пенсионеркана.

Карягина Лидия Владимировнана — йоккхагIйолча продавеца.

Савченко Нина Ефимовнана — секце заведующена.

Чумакова Анна Яковлевнана — пенсионеркана.

Хасбулатова Iайна Ахмадовнана — уборщицана.

Шевченко Галина Ивановнана — секце заведующена.

Грозненски горпищеторге гIолла:

Аванесян Нина Михайловнана — кассира.

Дзодзинова Милицам Ельбиздикоевнана — пенсионеркана.

Петросян Фарандзем Цатуровнана — зIамагIйолча продавеца.

Решетникова Татьяна Григорьевнана — уборщицана.

Телечкина Анна Сергеевнана — йоккхагIйолча продавеца.

Чураева Варвара Федоровнана — продавеца.

«Грознефтеоргсинтез» яхача производственни объединене ОРСе гIолла:

Анищенко Анна Владимировнана — повара.

Березкина Екатерина Васильевна — йоккхагIйолча продавеца.

Газизова Серафима Трофимовнана — свинаркана.

Коноваткина Нина Павловнана — повара.

Логачева Пелагея Семеновнана — пенсионеркана.

Мирошникова Галина Николаевнана — кассира.

Тарамова Галина Михайловнана — тика заведующена.

«Промтовары» яхача объединене гIолла:

Зимоглядова Екатерина Ивановнана — пенсионеркана.

Маляревская Лидия Ивановнана — пенсионеркана.

Минаева Мария Петровнана — пенсионеркана.

Госбанка Нохч-ГIалгIай конторе гIолла:

Бессонов Гавриил Петровича — ИВС оператора.

Дудаев Рамзан Дудаевича — коменданта.

Кононенко Анна Семеновнана — пенсионеркана.

Курилько Евгения Ивановнана — йоккхагIйолча ревизора.

Румянцева Зинаида Ефимовнана — отдела начальника заместитела.

№ 7 йолча городской больнице гIолла:

Антоненко Валентина Алексеевнана — пенсионеркана.

Багинова Ида Вартановнана — лабораторе заведующена.

Гнедина Зинаида Васильевнана — медсестрана.

Дидик Анна Федоровнана — санитаркана.

Матвеева Анна Павловнана — санитаркана.

Сорокин Федор Анисимовича — пенсионера.

Къовноштеи инвалидаштеи йолча Чернореченски цIагIа-интернате гIолла:

Астамирова Совдат Исрамловнана — санитаркана.

Дадаева Айбула Ахмадовнана — санитаркана.

Джабаева Зайнап Кунаевнана — санитаркана.

Костюченко Нина Кузьмичнана — болхлочоа.

Кречетова Надежда Николаевнана — болхлочоа.

Лабенко Ольга Андреевнана — йоккхагIйолча бухгалтера.

Мадалова Минат Нукаевнана — санитаркана.

«Грознефтеоргсинтез» яхача производственни объединене ЖКУ гIолла:

Гуторова Зинаида Михайловнана — уборщицана.

Кикаева Саждата — уборщицана.

Муталикова Куржана — уборщицана.

Погорелова Ида Вениаминовнана — машиниста.

Полосинова Мария Михайловнана — машиниста.

Сайдаева Зулана — уборщицана.

Сазонова Анна Андреевнана — болхлочоа.

Цонаева Рукъет Дугаевнана — уборщицана.

Яхъяева Пасирата — уборщицана.

«Ласточка» яхача берий санаторе гIолла:

Акопова Тамара Вартановнана — медсестрана.

Богдасарова Лидия Владимировнана — лора-ординатора.

Бузюнова Екатерина Михайловнана — пенсионеркана.

Политаева Мария Павловнана — склада заведующена.

СГПТУ-2 гIолла:

Гуменюк Сергей Трофимовича — йоккхагIйолча мастера.

Киприянова Нина Прокофьевнана — мастера.

Старжинская Виктория Владиславовнана — пенсионеркана.

Сидельцев Виктор Михайловича — мастера.

Филимонова Надежда Афанасьевнана — мастера.

Грозненски столовей тресте гIолла:

Бондарь Нина Николаевнана — столове заведующена.

Фоменко Антонина Ивановнана — болхлочоа.

Хасиев Ваха Хасиевича — столове заведующена.

№ 1 йолча болх беча кагирхой школе гIолла:

Трикозова Мария Митрофановнана — пенсионеркана.

Поваляева Алла Сергеевнана — пенсионеркана.

Пузырьков Степан Ивановича — директора.

«Чечингфото» яхача производственни объединене гIолла:

Горелова Екатерина Трофимовнана — техничкана.

Перхина Мария Александровнана — фотографа.

Осадчева Александра Семеновнана — фотографа.

№ 20 йолча юкъерча школе гIолла:

Усейнов Заирия Усейновича — пенсионера.

Пятакова Леокадия Станиславовнана — пенсионеркана.

Сурцева Нина Дмитриевнана — пенсионеркана.

Крачковская Вера Ивановнана — техничкана.

Аензова Тамара Иосифовнана — преподавателя.

Головина Галина Алексеевнана — пенсионеркана.

С. Орджоникидзе цIерагIча стадионе гIолла:

Гашина Вера Михайловнана — уборщицана.

Дубинина Клавдия Борисовнана — гардеробщицина.

№ 6 йолча юкъерча школе гIолла:

Архангельская Александра Федоровнана — пенсионеркана.

Кухтина Софья Васильевнана — пенсионеркана.

Мамаева Мария Николаевнана — директора заместитела.

Фесенко Лидия Дмитриевнана — секретарь-машинисткана.

«Солнечный» яхача берий санаторе гIолла:

Ганус Валентина Петровнана — медсестрана.

Никитина Надежда Михайловнана — отделене заведующена.

Горфинотделе гIолла:

Кутахов Николай Георгиевича — йоккхагIйолча ревизора.

НГIАССР чурча гIуллакхий министерстве гIолла:

Карпанова Антонина Ивановнана — бухгалтера.

Крапивина Анастасия Андреевнана — берий цIен болхлочоа.

№ 2 йолча вспомогательни школе-интернате гIолла:

Сафонов Владимир Тимофеевича — воспитатела.

«Столичный» яхача фирменни тикага гIолла:

Персиянова Мария Федоровнана — кондитера.

Спортивни лотерей Къулбаседа-Кавказски зональни управлене гIолла:

Петрашкова Ольга Кузьминичнана — керттерча бухгалтера.

«Грознефтеоргсинтез» яхача производственни объединене военизированни газоспасательни часте гIолла:

Кузьменко Леонид Григорьевича — бIухочоа.

№ 28 йолча берий лелешка гIолла:

Ермоленко Наталья Сергеевнана — воспитательницана.

Савченко Зинаида Ивановнана — заведующена.

Кхачан промышленноста министерстве гIолла:

Колбаса Захар Мусиевича — пенсионера.

НГIАССР юстице министерстве гIолла:

Куделина Мария Петровнана — судебни исполнитела.

Нохч-ГIалгIай гIишлон управлене ЖКК гIолла:

Сокова Герта Николаевнана — № 76 йолча детсада воспитательницана.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Н. ПРАВЕНЬКИН.

г. Грозный,
1981 шу, 23 декабрь.

ДУККХА БЕРАШ ДОЛЧА НОАНОШТА «МАТЕРИНСКАЯ СЛАВА» ЯХА ОРДЕНАШИ «МЕДАЛЬ МАТЕРИНСТВА» ЯХА МЕДАЛАШИ ЯЛАРАХ ДОЛА

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума
У К А З

1944 шера 18 августерча СССР Лакхехьарча Совета Президиума Указага хьежжа СССР Лакхехьарча Совета Президиума цIерагIа «Материнская слава» яха орденаши «Медаль материнства» яха медалаши лойла дукха бераш долча ноаношта.

СТАРОПРОМЫСЛОВСКИ РАЙОНЕ ГIОЛЛА:

ВорхI бер дьачен хьалкхедьачен наина «Материнская слава» яха II степена орден:

Дунаева [illegible] — № 1572 йолча [illegible]

Иль бер дьачен хьалкхедьачен наина «Медаль материнства» яха I степена медаль:

Эльмурзаева Тамара [illegible] — [illegible] отдела [illegible]

Арсмикова [illegible] — «[illegible]» [illegible]

Исаева [illegible] — цIен наина.

Исаева Раиса Захаровнана — цIен-наина.

Оздоева Маинварина Рамзиевнана — «Старогрознефть» НГДУ ЖКК техничкана.

Пашиева Зура Умаровнана — цIен-наина.

Хамантова Руквията — [illegible] треста буфетчицана.

Индиева [illegible] Марема — цIен-наина.

ОКТЯБРЬСКИ РАЙОНЕ ГIОЛЛА

Иль бер дьачен хьалкхедьачен ноаношта «Медаль материнства» яха I степена медаль

Альянова Бирлант — [illegible] — цIен наина.

№ 58 йолча тика техничкана.

Бетишева Имапена — № 60 йолча тика техничкана.

Пхи бер дьачен хьалкхедьачен ноаношта «Медаль материнства» яха II степена медаль:

Ашиханова Сахирата — цIен-наина.

Номиева Умиза Вахаевнана — «Октябрьнефть» НГДУ Ореш № 3 йолча столове болхлочоа.

Пхи бер дьачен хьалкхедьачен наина «Медаль материнства» яха II степена медаль

Котлярова Лидия Ивановнана — [illegible] объединене [illegible] моторнстнана.

ЛЕНИНСКИ РАЙОНЕ ГIОЛЛА.

ВорхI бер дьачен хьалкхедьачен наина «Материнская слава» яха II степена орден

Игнатова Пашто Бухаевна — цIен-наина.

ВорхI бер дьачен хьалкхедьачен ноаношта «Материнская слава» яха III степена орден:

Миаценинова Неля Григорьевнана — цIен-наина.

Оздиева Зоя Ахиевнана — «Родина» яхача совхоза болхлочоа.

Иль бер дьачен хьалкхедьачен ноаношта «Медаль материнства» яха I степена медаль

Магомадова Совдат Абубакаровнана — № 11 йолча домоуправлене уборщицана.

Хаджимурадова Хьава [illegible]довнана — цIен-наина.

Чанчаева Тамара Хошалиевнана — цIен-наина.

Пхи бер дьачен хьалкхедьачен ноаношта «Медаль материнства» яха II степена медаль:

Долгиева Султана Лидайна — консервни завода болхлочоа.

Малахова Любовь Ивановнана — № 21 йолча бухзама отделене почтальона.

Мосесова Нина Хачатуровнана — цIен-наина.

Оздоева Пехьаьхой НазгIамата — машиниаьна отделене товарни кассира.

Садыкова Зуматуна — КСМ-1 болхлочоа.

Сербиева Заргиза — № 14 йолча столове болхлочоа.

Тисаева Любовь Ахмадовнана — «[illegible]» МРО болхлочоа.

Усманова Хьава Сайдалиевнана — № 85 йолча детсада наина.

Шаипова Роза Султановнана — СМУ-8 болхлочоа.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Н. ПРАВЕНЬКИН

Грозный
1981 шера, 21 декабрь.

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА

Централька Америка СШАс лелаеча агрессивни политикана духьала протеста марш хиннай Мехико. Иттащ эзарвш демонстранташ мексикански столица улицашка гIолла чакхбаьннаб Вашингтон Сальвадора гIулакхашта юкъетIортилга, Кубаниеи Никарагуанеи духьала шантажа, кхерам тIатувсара политика лелаелга соцаде яхаш хьа я дехаш.

СУРТА ТIА: Мехико улицашка гIолла йода демонстрантий колонна.

АДН—ТАСС сурт.

ДУНЕ ЦХЬАН КIИРАГIА

ДОККХИЙ ДЕ ЛЕРХIАРАШ

Адамле кердача 1982 шерачу синай. БIаьшеренашка традици а хинна дIаэтта ма хиллара, деррига дунен тIарча наха итогаш льй чакхбаьннача 12 бетта, хIаьта чIоагIга дог доахаш кхоаненга хьежаш а ба уж. Чакхдаьначa шеро юхейита тIехьале атта яц. США агрессивни гIозараш керте латтача империализма низаша дунен халкъашта юкъера хьал кхераме долча оагIорахьара тетт, кердача тайпара «шийла тIом» дунениа качболла, дукхагIа герзаш Iоаде гIерт.

Цхьаболкъда, агрессеи реакцеи низашта бIубенна духьала латт Советски Союзеи кхыча социалистически мехкийи халкъаш. 1981 шера къаьстта белгала долаш хIама хиннад — деррига дунен халкъашта хьалхашка керда исторически перспективаш хьайийлла йола парте XXVI съезд. Кердача шераца советски халкъ даькъала дувцаш долча письмо тIа белгалдаьккхад, съезда исторически решенеш кхоачашъеш хилар шеко йоацаш да, аьнна. Цунна дола тешал — къахьегамхоша парте чурен арахьарен политика массане а могаш хилар, советски халкъа политически къахьегамен хьинар айдалар. КПСС Централькни Комитета, ленински гIулакх тешаме дIахо хьош вола новкъост Леонид Ильич Брежнев керте латтача ЦК Политбюрона гонахьа из айхха кхотадолар.

Советски халкъо чIоагIга къовсам лоаттабу КПСС XXVI съездо белгалдаьраш кхоачашдара тIехьа, хIаьта из къовсам деррига дунен тIа дика уйла йолаш болча наха шерра хьаллоацаш а ба. Съездо хьалхашка оттадаь де лерхIараш — коммунизм хьалъяри машар лорабари,— вIашагIа къаста йиш йоацаш хиларах царна гу кхы а сийрдагIча кхоаненна йола тешаме гаранти. ЧIоагIга терком тIабахийта хьожаш ба уж машаре вахар Iалашдара вай мехко дийна даргдоацаш мел дар деш хиларга, лоррагIа чакхйоах машарен халкъашта юкъе цхьана гIулакхаш леладарен политика, чIоагIга юхадетт реакционни низаша леладу гIулакхаш, тIатеIIа чакхйоах герзаш Iодар юхатохара, герзаш дIадахара тIаерзаь йола мероприятеш. Советски Союзо лоархI чIоагIга сий долаш и гуманни дола декхар адамле термоядерни катастрофа кхерама кIалхарйоаккхилга.

Геттара кхы тайпа да американски администраце шийна хьалхашка уоттаду де лерхIараш. ДIадаха шу чакхдоаллаши керда дар хьакулаши из гIийртай антисоветски, антисоциалистически фронт вIашагIйолла, «шийлача тIема» ханашка дуне юхалерхIаде. Цхьайаькъда американски империализма торонаш доацаш [illegible] Кхолмсттел «Крисчен сайенс монитор» яхача бурмуалини газето а белгалдаьккхад из, «Америка, — [illegible] — чIоагIга экономически [illegible] [illegible]

Советски [illegible]

ВАШИНГТОНА РАСЧЕТАШ ГIАТТАДАЛИ

[illegible]

кхосса а Польски Советски халкъашта юкъера вежарашха дола доттагIал дохаде а лерхIаш хиннача социализма мостагIий планаш йохаро эгIорел агрессивностеи лазарга кхоачабаьб Вашингтоне. Рейгана администраци бокъонца хила доагIар ца хилийта а гIерташ фуннагIа даь а Польша экономически гIулакхаш толхаде. чегаде гIерташ хиннараша леладерашта паргIато яла гIерт. Польски Социалистически пачхьалкхе йохаяра тIаберзабаь бола никъ лелабу Малхбузехьарча цхьадолча гIозараша хьал а лоацаш. Вашингтона мотташ хиннад Польшанеи Советски Союзанеи Рейгана духьала даьхача дискриминационни экономически гIулакхий новкъосталца из шийна де могаргда аьнна.

Американски малхбузенеuропейски кепайоазоно цу саххьате цу сел гаьнар дар гуш доацача хIаман нийса мах баьб. цо белгалдаьккхад «санкци» лхаш дола гIулакх Советски Союза а доацаш ВIашагIкхийттача Штаташта шоашта дукхагIа зулам деш хургда, аьнна. Кхыча капиталистически мехкий пачхьалкхен деятелаша нийса кхетадаьд гIулакх. хIаьта уж рейгановски администраце лерхIачоа тIехь ца а боалаш шоашта гIойле хургйола Советски Союзацарен кхыча социалистически мехкашцарен контакташ чIоагIъе лерхIаш ба.

Ши бIарг а буашабаь историе чарх тIехьашкахьа хьостае гIерташ КIайча цIено шийна могар даьд кердача шера хьалхарча денношка ший союзникашта бола Iоткъам чIоагIбеш а Вашингтона авантюристически никъ хьаллацийта гIерташ а. Цу гIулакхта пачхьалкхен секретара Хейга лаьрхIа письмо дахьийтад США натовски союзникашка. Цун помощника Иглбергера ультиматумни формагIа дIакхайкадаьд. «Юкъарча рынка» мехкашкара Вашингтона наькъана «параллельни» йола акцеш кхачарга «хьежаш» я американски администраци аьнна.

СШАс хьалха а даьккха 4 январе Брюсселе «Юкъарча рынка» мехкий кхыча мехкашцарча гIулакхий итт министр вIашагIкхийтта хинначa тIаийцай йоагIаш йола коммюнике. Бокъонца долаш дола Польшера хьал, ПНР правительства мел леладер цу мехка ший чура гIулакх хилар теркал а ца деш, гучахьа цун гIулакхашта юкъетIерт уж, из де йиш яр аллха полякаш шоаш мара боацаца а.

Цунна цхьана коммюнике тешал ду Р. Рейгана дIакхайкаьча американски дискриминационни мероприятешта юкъе яха ца тутаи Малхбузен Европа пачхьалкхешта хилара а. Цу хьалхьа дувцаш и 5 январе Вашингтоно президента Р. Рейгана ФРГ канцлера Г. Шмидтаца хинна переговораш а [illegible] [illegible] комментареш сиз доаллаш дахча «Таймс» яхача английски газето белгальяьхай США мел цар малхбузен европейски союзникашцеи юкъера барт [illegible] хилара йола торонаш. Американски администраце цо чIоагIа [illegible] ба а Малхбузен Европа мехкашка шийн [illegible] [illegible]

Ши [illegible]

шингтон гIадъяха езаш цхьаькха хIама даьдац», аьнна.

ЧУРЧА ГIУЛАКХАШТА ЮКЪЕ ГIЕРТАРА БАХЬАН ЛЕХ

ВIашагIкхийттача Штаташка дIайолаьй тайпача балхах зуламаш хьалхьедара йола аргIанара кампани — хIана из йолаьй Ганерча хьала гонахьа. Буржуазни газеташа геттара чIоагIа айдаь язду цу африкански мехка боккха «кегар» а боал «анархи» а я яхаш. «Уолл-стрит джорнел» яхача монополей органо хоам бу пачхьалкхен департаменте Ганерча событешка хьажара йола «лаьрхIа группа» вIашагIъеллай яхаш. Газето юкъедувцу «цига эттача хьала США чIоагIа согота я» аьнна пачхьалкхен департаменто викало хьакхайнадаьд яхаш.

США доал деш дола гIоарам цу мехка чурча гIулакхашта юкъегIорта, из могга бахьан лоха да. Американски монополеш корзагIъяннай 31 декабре Ганера прозападни правительство йоха а яь. империалистически доала мохк кIалхара баьккхен къамам гIулакхаш юхаметтаоттадара программа кийчъеи лерхIаш йолча къамах обороне Ханна йолча совета Iаьдал бе дахарах.

ТIеххьарча хана Гане хувцамаш хилара бахьанаш да 1966 шу чакхдаьннача тIехьагIа ЦРУ агенташ чIоагIа оарцагI а баьнна пачхьалкхен эттара хьалхара президент К. Нкрума вохаваьчул тIехьагIа Iаьдала керте латташ дунен халкъашта юкъерча монополешка, эттара хьалха американскичарга мохк бовхийташ йола прозападни правительство хинна хилар. Уж монополеш а йоаааи йолча американски мехкдаьтта корпорацей филиалаш йола «Тексако Гана Петролеум», «Мобил ойл лимитед» яха моттигера компанеш. [illegible] ишта химически концерна «Интер Биокемика фор Гана лимитед» а кхьирахаш а. Гана экономика хIалакъяра кIоаргагIо деш хиннац шоаш вIашагIъехкача хама деш американски империализма экспансеша хьинаре гIулакх деш йола дунен халкъашта юкъера валютни фонда реконструкци деIаахарен дунен халкъашта юкъера банки. Ишта, дунен халкъашта юкъерча валютни фонда тIеххьарча шерашка валютана шоала деваьлваца а оачча кхоачаьнай Гана. хIаьта цо кхыча мехкашкарча монополешка торо хилийтай мехкдаьтта, алюмини, какао-боаш, кофе, копра, кхыйола экспортни продукци мехка деIа йелаш цара нийта.

Къамай оборона Ханна йолча совета керте латтача Дж. Ролингса халкъана [illegible] [illegible] тIа белгалдаккхад, къаман гIулакх [illegible] дIаьккхийтталга а [illegible] лерхIаш мехка керда [illegible] хой ба аьнна [illegible] [illegible]

[illegible]

Г. ШИШКИН (ТАСС)

БУВЗАМГА ХЬЕЖЖА ХУЛ БОЛХ А

[illegible]

Массе йолча [illegible] районаш, культура [illegible]

Цу балха [illegible]

[illegible]

Шефства комплексни хьисап, коллективаш социально дегІаярна цуьнгахь болу тІаьхьалонна бузам, царна юкъе дика творчески доттагІаллаш хилар — цу дерригне а хьаьжжина тахана а культурно-шефски балха бовран.

А. МИТРОФАНОВ,
юртарча культурно-шефски балха республикански комиссин председатель.

ЦИРК — ЦИРК — ЦИРК...

[illegible]

В. ЮНШЕВИЧА суьрташ.

ШКОЛЬНИКАШТА АТЕИСТИЧЕСКИ КХЕТАМ БАЛАР

[illegible]

П. ДОРОХИНА,
МегІа-Биноргіа № 3 йолчу юккъерчу школин директор.

Редактор Т. А. ГЕБОЕВ.

КЪОНА ТІЕХЬЕ КХЕЕШ

УЧИЛИЩАХ ДОЛА ДОШ

[illegible]

Ше болх беш йолчу дукхачу шерашна дуьхьа [illegible] финансовани болхаш [illegible] бахь училищо халкха болхана. Царна юкъе — республикин училищерин хьеха Ленина орденан Къинхьегама ЦІена [illegible] орденан кавалер П. П. Чепелин каменщик Абубакаров Махьмад, училищо доккха дешна кхьибарабш.

Профессиональни говзалла хьехархойшка хьоьш бола шен хІаболабь къона болх бой хургбаршна йоккха опыт йолчу, шоай гІуллак дика довзаш болчу педагогашен производственни дешара мастерашен ерриге теоретически практически занятешкара. Уьш ба 20 шу соьгІча хала профтехобразование системе болх беш бола преподавательница А. П. Щербакова, Я. С. Хохлов, А. М. Перевозчиков, Озниева Аминат, кхьибараш.

ГІишлошкой хила безараш городе хьахьеш заттача [illegible]

[illegible]

Декораторш-оформителаш хила безарий еранаршна заняташ [illegible] хул. Беранта оформителаш балха кхьаьлемаш Іомаер производственни дешара опыт йола мастер В. Г. Саркисова художник А. Г. Алаквезова ва Практически занятешка берашна кховчащду [illegible] училищана эша балхаш мела, республика а городе а тайп-тайпарча предприятий дешара заведенеш заказаш в.

Цо книгбу мастераш врасноделаранкаш а столяраш-паркетчикаш а кхьибараш. Шоаш говзал цар шаьрьеш йола дика мастерскеш я училища. Цар практически заня[illegible]

[illegible]

Училище [illegible] дешара [illegible], шоаш [illegible] дерригга хьалаш — дуьц директора [illegible] профессионально-технически дешара [illegible] мастера М. Х. Алихаджиева. [illegible] я облещнаш, столяш, бола беш я технически творчества, художественни самодеятельности тайп-тайпара бола кружкаш, спортивни секцеш. Дукха сальсердаш, пайдана хьахьаш ду бераша, [illegible] хул республика, Кавказа, [illegible] тайп-тайпарча моттигашка. Дукха пайдане гІуллакхаш ду училища комсомольски комитето. Лоацца альча, боккъонца бола специалисташ, ней бокхача мехка гражданаш хулаш боагІа берех.

Училища хьалараш шера йийла я болхлой професси Іомае рагІьзабараш [illegible] на а.

А. КУСАЕВ.

КИНО ДУКХАГІА НАХ УХАРГБОЛАШ

[illegible]

Д. ШАТИЛИН,
«Юбилейный» кинотеатра директор.

ТЕЛЕВИДЕНИ

[illegible]

РАДИО

[illegible]

ТХА АДРЕС: 364007, г. Грозный, Маяковски ул., 92. Телефонаш: редактора — 2-45-87; редактора заместителя — 2-85-07; бехктохама секретара — 9-24-00, отделий: партийни вахара — 9-24-04; промышленностен транспортен — 9-24-01; юрта боахама — 9-24-06; культура — 9-24-05; письмой — 9-24-07; корректорски — 2-00-00.

НАШ АДРЕС: 364007, г. Грозный, ул. Маяковского, 92. Телефоны: редактора — 2-45-87; заместителя редактора — 2-85-07; ответственного секретаря — 9-24-00; отделов: партийной жизни — 9-24-04; промышленности и транспорта — 9-24-01; сельского хозяйства — 9-24-06; культуры — 9-24-05; писем — 9-24-07; корректорской — 2-00-00.

Газет арадувла шинарен, ерен, шоаттен деношка.

С-00009. «Грозненский рабочий» издательство типографи. Маяковска, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 111.